

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Summarium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83665](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83665)

DE THEOLOGICIS DISCIPLINIS LIBER VICESIMUS,

De Juris, & aequi Regulis, id est de Legibus, quæ humanos mores dirigunt, & coercent.

S U M M A R I U M.

Num. I. Ratio Ordinis.

I.
Ratio Ordinis.

UONIAM præcedentibus libris de Divina Gratia plura conscripsi, & quibus in rebus Augustiniana doctrina ab erroribus Jansenii, & Catholicum dogma discrepet à placitis Novatorum conatus sum demonstrare, atque id feci præter consuetudinem quorundam Scriptorum, qui aut dissertationes alias præmittunt, aut illas, in quibus sum versatus, diversa methodo, diversisque principiis exornant; necessario faciendum est, ut paucis aperiam hujus consilii rationem. Cum Jansenianos naviter strenueque debellaverint tam illi, qui Molinæ vel Suaresii partibus addicti sunt, quàm alii, qui Dei gratiam in actiuosa qualitate constituunt, sed callidi dogmatistæ confugiant ad sententiam eorum, qui juxta Augustinum in sanctæ dilectionis inspiratione putant constituendam, & efficax auxilium contendunt nihil aliud esse quàm delectationem victricem, atque hinc illegitime inferant, neque gratiam ullam suo unquam carere effectu, neque vigere in hoc infirmitatis statu libertatis

R. P. Berti Theol. Tom. IV.

in partem utramlibet potestatem; præteritum operæ me facturum existimavi, si ostenderem Augustinensium neminem denegare sub robusta ac valida delectatione veram reluctandi potentiam, sicuti nec sub minima ac parva facultatem obtemperandi. Postquam verò id pro mea virili explicavi, nullum ex iis, qui gratiam ab intrinseco efficacem repellunt, norunt tamen illam à probatissimis Theologis propugnari, fore arbitror adeo iniquum & malevolum, ut me Jansenianis annumeret, & non potius fateatur, quod pro sua erga me humanitate testantur ingenui viri, hac differendi ratione à recessu perfugioque, quò in tanta vexatione se recipiunt, Jansenianos ipsos facilius ejici, & exturbari. Ac de natura gratiæ, si Nostratum sententiam exposui, omnes alias à Catholicis collustratas honeste excipiens, moderate oppugnans, nullam suggillans, nec afficiens auctorem aliquem injuriâ; mihi persuadeo eam rem, nisi sit laudi, vituperationi bonorum nequaquam fore. Disputationes denique jam absolutas iis, quas nunc subjiciam, præmissi, quod origo actionum humanarum, quarum præceptiones ac normam hoc volumine tradam, si fiant ut oportet, & ad finem

A

ulti-

ultimum referantur, Divino ex munere sit repetenda; & si gratia desit, regnet peccatum per mortem, & per legem arguatur tantum prævaricatio. In superioribus itaque libris nihil fortè vel

ante rem, vel præter rem disputavi: & cum dederim nunc rationem consilii mei, quod reliquum est operis, ita, ut institui, persolvam.

CAPUT I.

Vocabulum Legis exponitur, ac definitur: traditur partitio legum; & statuitur ad actum voluntatis legem potissimum pertinere.

SUMMARIUM.

1. Unde legis nomen derivatum.
2. Definitio Legis.
3. Divisio Legis.

4. Divisio Juris.
5. Lex propriè refertur ad actum voluntatis.
6. Objectiones solvuntur.

1.
Unde legis
nomen deri-
vatum.

ERG o præter Gratiam, quæ humanam adjuvat infirmitatem, necessaria fuerunt rationalibus præcepta quædam & instituta, quæ imperarent quæ facienda sunt, & prohiberent contraria: atque hæc instituta LEGES dicimus. Unde Legis nomen sit derivatum, non consentiunt Scriptores: opinantibus quibusdam dici legem à *ligando*, quoniam subditos ad observantiam præceptorum obstringit. Arbitror derivasse potius à *legendo*, ut animadvertit in sua Etymologia Gerardus Vossius, & Prolegom. 25. Alphonsus Salmeron. Nam sicut à ducendo Dux, à regendo Rex, ita à legendo lex dicitur, ut demonstrat Latini sermonis consuetudo. Græci appellant νόμον à νέμω, tribuere, quod suum distribuat unicuique Hebræi autem תורה, *Tord*, quasi verborum, ut interpretatur Marinus, *instructionem*. Legere autem, unde derivamus latinum vocabulum, aliquando idem est ac eligere, unde est in Eclogis Virgilianis, *Qui legitis flores*, & *humis nascentia fraga*: aliquando est idem, ac pervolutare & cognoscere & lectionem ad librum aliquem adhibere. Juxta priorem legendi significationem ait Augustinus q. 20. in Leviticum: *Legem ab eligendo Latini Auctores appellatam esse dixerunt*; & juxta postremam Isidorus lib. XI. cap. 10. *Dicitur lex, quoniam scribitur, & legenda proponitur*. Igitur qui à ligando derivarunt, non etymologiæ rationem habuerunt, sed potius muneris ac potestatis. Hinc & varia nomina lex adscivit, cujusmodi sunt, Pactum, Testamentum, Mandatum, Voluntas Domini.

2.
Definitio legis.
Definitur autem Lex à Cicerone lib. 1. de Legibus, *Recta ratio imperandi, & prohibendi*: à Theologis autem Scholasticis his, aut consimilibus verbis: *Lex est præscriptum aliquod ab eo, qui com-*

munitatis curam habet, ad commune bonum directum, & subditis intimatum. Quæ definitio legem describit comparate ad legislatorem; nam respectu subditorum traditur hæc alia vulgaris: *Lex est mensura actuum humanorum, per quam ad id quod rectum est agendum, & ad id quod prævum est omittendum diriguntur*. In quibus definitionibus explicandis non est, ut immoremur, necesse admodum. Atque tradita Legis definitio cuique legi communis est.

Lex vero alia est naturalis, alia autem positiva. Naturalis dividitur in ^{3.} *Divisio legis.* *aternam*, quæ est rectus universorum ordo à sapientia & providentia Dei prorsus indistinctus, sive, ut aiebat Tullius, *Æternum quiddam, quod universum mundum regit imperandi, prohibendique sapientiæ*: & in *participatam*, quæ est ipsa naturæ vis, & ratio prudentis, sive Auctore ipso Tullio, *non scripta, sed nata lex, quam non didicimus, accepimus, legimus, verum ex natura ipsa arripimus, hausimus, expressimus: ad quam non docti, sed facti, non instituti, sed imbuti sumus*. Legem *Positivam*, eam videlicet, quæ à libera Legislatoris institutione dependet, ejusque arbitratu ponitur, & constituitur, in Divinam, humanamque dispefcunt. Et *Divina* quidem alia est *antiqua*, quam libri Moysis comprehendunt, alia *Nova* tradita in libris novi Testamenti, maxime Evangeliorum. Lex *humana* ea est, quam homines ferunt: & alia est *Ecclesiastica*, Civilis altera. *Ecclesiastica* Pontificum decretis, definitionibus Conciliorum, communibus Patrum sententiis, & perantiquâ Ecclesiæ disciplinâ constituta est: *Civilis* sita est in statutis Imperatorum, Republicæ constitutionibus, atque populorum consuetudine. Itaque hæc est generalis Legum partitio.

Id